

ՍՐԲՈՑ ԹԵՐԳՄԵՆՉԱՑ ՏՈՆԸ ՕՃԵԿԱՆՈՒՄ

ունիսի 30-ին, Օշականի պատմական տաճարում, Ս. Մեսրոպի գերեզմանի վրա, ավանդական հանդիսություն, սրտագին ու երախտադետ մեծարանքով նշվեց մեր եռամեծ երկու թարգմանիչ-լուսավորիչների՝ Ս. Սահակ Պարթևի և Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի տոները։

Մայր Աթոռի միաբանությունը, Ճեմարանի ուսանողությունը և ուխտավորների մի մեծ բազմություն մայրաքաղաքից և շրջաններից փութացել էին Օշական՝ մի անգամ ևս խոնարհվելու Աստվածաշնչի հոյակապ և անստեղծ թարգմանչի՝ Ս. Սահակ Պարթևի խնկելի հիշատակի և հայ գրերի հանճարեղ ստեղծողի՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի անմոռանալի գերեզմանի առաջ։

Մեծ Տարոնցու գերեզման-խորանի վրա մատուցվեց հանդիսավոր սուրբ պատարագ։ Մայր Աթոռի երիտասարդ և խոստումնալից միաբաններից հոգեշնորհ Տ. Մուշեղ արքեպիսկոպոսը մատուցեց հանդիսավոր պատարագը, հավատացյալների փուռն բազմության ներկայությամբ։

Մայր Աթոռի երիցագույն միաբաններից Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամ գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոս Տեր-Հովհաննիսյանը այդ օրը խոսեց իր գեղեցիկ և իմաստալից քարոզներից մեկը, վեր հանելով Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի կատարած շնորհակալ և աստվածահաճո աշխատանքը հայ գրերի և հայ ինքնուրույն գրականության և մշակույթի ստեղծման և զարգացման պատվաբեր գործում։

«Մեր թարգմանիչ վարդապետների՝ Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի համազգային-եկեղեցական տոներ,— ասաց սրբազանը,— պանծացումն է հայ գրի, հայ գրականության և մշակույթի։ Ս. Սահակն ու Ս. Մեսրոպը 5-րդ դարի առաջին քառորդին հիմք դրեցին մշակութային, ազգային-եկեղեցական մի պատմական շարժման, որը բացառիկ կարևորու-

թյուն ունեցող իրողություն դարձավ հայ ժողովրդի պատմության մեջ։ Հայ ժողովրդի մշակույթի գանձանակի մեջ մեր երկու թարգմանիչ վարդապետները մի անկրկնելի գանձ են թողել։ Նրանց ստեղծած գրականությունը կազմակերպող, ոգեշնչող ուժ է հանդիսացել հայ ժողովրդի կյանքում 5-րդ դարից մինչև այսօր»։ Ապա սրբազանը խոսում է Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի կյանքի և գործունեության վրա և այն մասին, որ «Հայ գիրն ու գրականությունը ստեղծվել են պատմական այնպիսի մի ժամանակաշրջանում, երբ հայ ժողովուրդը գտնվում էր երկու քարի միջև, երբ Բյուզանդիոնի և Տիգրանի կողմից օրակարգի վրա էր դրված հայ պետականության գոյությունը, և երբ Հայ եկեղեցու վրա կախված էր հունա-ասորական օտար մշակույթների ներթափանցող վտանգը, որովհետև «պաշտօն եկեղեցույց և կարդացմունք Ս. Գրոց ասորի ուսմամբ վարէին ի վանորայս և յեկեղեցիս Հայաստան ժողովրդոց» (Փարպեցի)։ Հայ եկեղեցիներում կարդացված աղոթքն ու Ս. Ավետարանը, երգված երգերն ու շարականները, ամբողջ եկեղեցական ժամասացությունը հունարեն և ասորերեն լինելով, օտար և անիմաստ հնչյուններ էին հայ սրտի և հայ հոգու համար։ Ս. Սահակն ու Ս. Մեսրոպը ահա մտածում էին այդ անել կացությունից փրկել և՛ հայ հավատացյալ ժողովուրդին և՛ Հայ եկեղեցուն, աշխատում էին հասնել այն բանին, որ հայ եկեղեցիներում մտցվեր ամենքին հասկանալի մայրենի լեզուն և հայ դրպրոցներից դուրս վանքին ասորերենն ու հունարենը և ստեղծվեր ինքնուրույն հայ գիր ու գրականություն»։

«Իննել անկախ ժողովուրդ,— շարունակում է սրբազանը,— ունենալ քաղաքական իշխանություն և անկախություն, ապրել հին աշխարհի ծանոթ ու մեծ մշակույթի և լեզվի տեր ժողովուրդների՝ հռոմայեցիների, հույների, ասորիների, պարսիկների հետ և չու-

նենալ սեփական դիր ու գրականություն, դա մի մեծ ու խորունկ ցավ էր երկու մեծ հայրապետների և հավատավոր հոգիների՝ Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի համար:

«Դրերի գյուտով, հայ գրավոր գրականության ստեղծումով, մեծ հեղաշրջում է կատարվում հայ կյանքի մեջ. «Յայնմ ժամանակի երանելի և ցանկալի աշխարհն Հայոց անպայման սքանչելի լիներ... սկիզբն դպրութեանս Հայոց լինէր սկիզբն մեծի գիտութեանն» (Կորյուն): Հայոց մեծասքանչ լեզուն, մեր ճոխ ու գեղեցիկ գրականությունը միշտ էլ հազարամյակներով հանդիսացել են օտար ու խորթ միջավայրերում ապրող մեր ժողովրդի հայրենասեր բեկորների համար համազգային միություն, ազգային ընդհանրության, հոգևոր միասնականության անխորտակելի ամրոցները:

«Ահա թե ինչո՞ւ Ս. Սահակն ու Ս. Մեսրոպը շատ խորն էին գիտակցում հայ լեզվի ու գրականության դերը հայ ժողովրդի ազգային-եկեղեցական միասնության և հոգևոր ընդհանրության խնդրում:

«Մեր թարգմանիչ վարդապետները, — եզրակացնում է սրբազանը, — մի հոյակապ հոգևոր անկրկնելի ժառանգություն են թողել մեզ—դա հայ գիրն ու գրականությունն է: Սուրբ թարգմանչաց խնկելի հիշատակը պարտականություն է դնում յուրաքանչյուր ճշմարտասեր և հայրենասեր հայ մարդու վրա՝ աչքի լույսի պես սիրել ու պահպանել մեր մեծասքանչ լեզուն ընտանիքներում, դպրոցներում, հավաքույթներում, ամեն տեղ ուր կա մի հայ միտք ու սիրտ, ու պայքարել օտար լեզուների ապաղզայնացնող ազդեցությունների դեմ: Ցավ է մեզ համար, որ մինչև այսօր, մեր մի շարք գաղութներում դեռ չի հաղթահարված թրքախոսության, և

կամ օտար լեզուներով, հատկապես՝ ֆրանսերեն կամ անգլերեն լեզուներով խոսելու վատ սովորությունը: Պետք է միշտ հիշել պատմության անողոք դասը. մայրենի լեզվի մոռացումը, հայրենի հնավանդ սովորություններից հրաժարվելը ճակատագրական կարող են լինել մահավանդ Սփյուռքի մեր պանդուխտ եղբայրների համար:

«Մեր պանծալի լուսավորիչ-թարգմանիչների անմահ գործի հիշատակը լավագույնս պահելու միջոցն է՝ սիրել ու տարածել հայոց լեզուն, հայ գիրն ու գրականությունը:

Ապա սրբազանը իր խոսքը մասնավորելով օշականցիներին ասաց. «Հայաստանում շատ պատմական ու նշանավոր գյուղեր կան. բայց Օշականը ամենաճանաչվածն է նրանում, որ իր ծոցում է ամփոփել Ս. Մեսրոպի՝ հայության անմոռանալի և առաջին մեծ ուսուցչի նվիրական աճյունը: Դուք, — ասաց վերջում սրբազանը, — պիտի ուրախ ու հպարտ լինեք, որ Ս. Մեսրոպի գերեզմանով Օշականը ճանաչվում է ողջ հայ ժողովրդի կողմից, որպես Մայր Հայրենիքի առաջին ուստավայրերից մեկը, որտեղ հազարամյակներով ծնադրել է երախտագիտական մաքուր զգացմունքներով հայ ժողովուրդը, 5-րդ դարից մինչև այսօր: Ահա այսօր մենք էլ եկել ենք ձեր գյուղը փոխանորդաբար հայության կողմից՝ մի անգամ ևս ծնրադրելու Ս. Մեսրոպի գերեզմանի առաջ:

«Ապրեցե՛ք թարգմանիչների խորհրդով և գործով, ինչպես ապրել են մեր նախնիքները, և ձեզ հետ ապրեցե՛ք մեր անմահ թարգմանիչների, մեր մտքի և հոգու լուսավորիչների՝ Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի անունը, փառավոր գործն ու խնկելի հիշատակը: Ամենն:

ՄԻԱԲԱՆ

